

γιαλός

— 81 —

γιαλοτρίφυλλο

βάτο τοῦ γιαλοῦ (ἐπὶ πολυμηχάνου καὶ ραδιούργου) Κρήτ. ||
"Ασμ.

Τώρα βγαίνει τὸ φεγγάρι σιγαλὰ 'ς τὸν οὐρανὸν
σὰ δὴν ἔρημη βαρκούλα ὅπου πάει γιαλό γιαλό.
Κεφαλλ.

Τὸν γιαλό γιαλό | ψαράκια κυνηγῶ
Λῆμν.

Ἄλλο σοῦ τό 'πα, Μαριετίνα, 'ς τὸ γιαλό μὴ κατεβῆς;
Ο γιαλός κάνει φουρτούνα, θὰ σὲ πάρῃ νὰ πνιγῆς
Κεφαλλ.

Ρίξε μιὰ βέτρα 'ς τὸ 'ιαλό, | κι ἀ δὲ βραχῆ, δὲ σ' ἀγαπῶ
Νάξ. (Απύρανθ.)

Δὲν εἰν' γιαλός, γιὰ νὰ πνιγῶ, γκρεμιός, νὰ πάγ' νὰ
πέσω;

Προπ. (Μηχαν.)

Μέσ' σὲ καράβια τοῦ γιαλοῦ, μέσ' σ' ἀγαθὸ λιμνῶνα,
σὲ παναθήν' ὀλόζωνση μιὰ κόρη ἀκκουμπημένη
Κύπρ.

Σ' ἔναμι περιθαλάσσιον κάτω τοὺς κατεβάζοντα,
κείνην τὴν ὥρα 'ς τὸ γιαλό-λιδὸν νὰ π-πέσουν τοὺς βιάζοντα
Ρόδ.

"Εα, ὑπερ τοῦ γιαοῦ | τσαὶ δροσιὰ τοῦ Μαλεβοῦ,
τσαὶ γλυκὰ ἀπομπάτσε νι, | τὰν ἡμέραν ξυπνητσέ νιν

(ἔλλα, ὑπερ τοῦ γιαλοῦ... καὶ γλυκὰ ἀποκοίμισέ το, τὴν ἡμέραν
ξύπνησέ το· βαυκάλ.) Τσακων. Πβ. εἰς λ., ἀ πομπα-
λα ἢ χον. Β) 'Υπὸ τύπ. Τοῦ γιαλοῦ, ἡ ἕορτὴ τῆς Μεταμορ-
φώσεως τοῦ Σωτῆρος (6 Αύγουστου) Θράκ. (Μαϊστρ.) :
Τοῦ Γιαλοῦ πηγαίνοντα' 'ς τὴν θάλασσα γιὰ κολύμπι'. γ) 'Υπὸ
τύπ. "Αι-Γιαλός, ἡ ἕορτὴ τοῦ Αγίου Πνεύματος, κατὰ τὴν
ὅποιαν οἱ κάτοικοι τῆς νήσου κατέρχονται εἰς τὰ παράλια
καὶ ἕορτάζουν μὲ ἀγωνίσματα, κολύμβησιν κ.τ.τ. Κύπρ.
Συνών. κατακλυνόμενος. 3) 'Η θάλασσα γενεικῶς πολλαχ.
καὶ Καλαβρ. (Μπόβ.) : "Εχει καράβια 'ς τὸ γιαλό καὶ γι'
αὐτὸν εἶναι συλλογισμένος πολλαχ. Γιὰ τίρα ἐκεῖ βαθὺα 'ς
τὸ γιαλό ἔνα βαπτόμιο μόλις φαίνεται Πελοπν. (Κορών.)
"Στραπή, βρουντή 'ς τοὺν οὐρανό, | παστραβίτσις 'ς τοὺν γιαλό
(παστραβίτσις = ἀκροχορδόνες· ἔξι ἐπωδ.) Θεσσ. (Μελιβ.) ||
Παροιμ. 'Απεδῶ γιαλός καὶ ἀπεκεῖ γιαλός καὶ ποῦ νὰ πέσω
νὰ πνιγῶ; (ἐπὶ τῶν εὑρισκομένων πρὸ σκληροῦ διλήμματος)
Χίος

Τα' ὡ νερὸν τζαὶ τδεῖ γιαλός | τδαὶ ποῦ νὰ π-πέσω νὰ
πνι'ω;

(συνών. μὲ τὴν προηγουμ.) Χίος (Πίσπιλ.).

'Επὰ 'ιαλός κ' ἐκεῖ 'ιαλός | καὶ ποῦ νὰ πέσω νὰ πνι'ω;
(συνών. μὲ τὴν προηγουμ.) Νάξ. (Απύρανθ.) Συνών.
Μπρόδις γκρεμός καὶ πισω ρέμα.

'Απ' τὴν Τυρ'νη ὡς τῷ Βαγιῶ | ἡ ἀραχνὶα εἶναι 'τὸ γιαλό^{ἀραχνὶα = διάβολος} κατὰ τὸ χρονικὸν διάστημα ποὺ με-
σολαβεῖ ἀπὸ τὴν Κυριακὴν τῆς Τυροφάγου μέχρι τῆς Κυρια-
κῆς τῶν Βαΐων τὰ ψάρια δὲν τσιμποῦν στὰ ἀγκίστρια καὶ δὲν
πιάνονται στὰ δίκτυα, ίσως ἐπειδὴ ἀλλάζουν τόπον διαμονῆς
διὰ νὰ γεννήσουν ἡ δι' ἄλλον λόγον) Μόκ. 'Ο γιαλό γελάει
όλω (ἡ θάλασσα ἔξαπατὰ τοὺς πάντας) Μπόβ. || Γνωμ. "Αμα
κλαίει πολλὰ ὁ γιαλός, γιὰ νερά, γιὰ μέρα (ὅταν, καίτοι φαί-
νεται γαληνιαία ἡ θάλασσα, ἀκούεται θόρυβος ἀπὸ τὸ βάθος
τοῦ ὄρεζοντος, προμηνύεται ἡ βροχὴ ἡ ἀνεμος) Κύπρ. "Αμα
βροντάη ὁ γιαλός, θ' ἀλλάξῃ ὁ καιρὸς Πελοπν. (Κορών.) 'Η
σημ. καὶ ἀρχ. Πβ. Θεόφρ., Σημ. 29 «'Ακταὶ βιῶσαι καὶ
αἴγιαλός ἡχῶν ἀνεμώδης» καὶ 'Αράτ., Φαινόμ. 902-910
«Σημα δέ τοι ἀνέμοιο... | καὶ μακρὸν ἐπ' αἴγιαλοι βιόωντες, |
ἀκταὶ τ' εἰνάλιοι, ὅπότε εῦδιοι ἡχήσσαι | γίγνονται». Μπρόδις

πίσω τ' ἄι-Λιός πέτρα πιάνεις 'ς τὸ γιαλό (μεταξὺ τοῦ δευ-
τέρου καὶ τοῦ τρίτου δεκαχιμέρου τοῦ Ιουλίου εἶναι ἡ θά-
λασσα ἡρεμος καὶ διὰ τοῦτο κατάλληλος διὰ τοὺς λουομέ-
νους) Πελοπν. ("Αρν. Ζελίν.)

'Η σουσουνάρα 'ς τὸ γιαλό τσαὶ τὸ κατσί 'ς τὸ φοῦρο
(ἡ σουσουνάρα = τὸ ούρανον τόξον, κατσί = ἡ γάττα.
Θεωρεῖται προμήνυμα κακοκαιρίας ἡ ἐμφάνισις τοῦ ούρα-
νου τόξου εἰς τὸ βάθος τοῦ Μεσσηνιακοῦ κόλπου, διότε
καὶ ἡ γάττα ἀναζητεῖ τὴν προστασίαν τῆς εἰς τὸν φοῦρον)
Πελοπν. (Ξεχώρ.) || "Ασμ.

Τρεῖς περιδικοῦλες κάθονται 'ς τὸν "Ελυμπο 'ς τὴν ράχη,
ἡ μιὰ τηράει κατ' τὸ γιαλό κ' ἡ ἄλλη κατὰ τὴν Λάρ' σα
Μακεδ. ("Ολυμπ.)

'Άλλοίμονο τὰ πάθη μου, κανεὶς νὰ μὴ δὰ πάθῃ,
οὔτε καράβι 'ς τὸ γιαλό οὔτε ποντὶλλι 'ς τὰ δάση
Κεφαλλ.

'Ω ἀρφανέ, πεδάρφανε ἀπὸ μάντα καὶ κύρη,
σὰ δὸ καράβι 'ς τὸ γιαλό χωρὶς καραβοκύρη
Θήρ.

Τὴν μιὰν ἐπῆρεν ὁ γιαλός, τὴν ἄλλη τὸ καράβι,
κ' ἐγὼ τὸ κακορρίζικο 'ς τὴν γόχη τσῆ καμάρας
Κρήτ. ("Αγιος Βασίλ.)

Ψάρενε ψάρια 'ς τὸ γιαλό καὶ τὸν καιρὸ μὴ χάρης,
γιατὶ μ' ὀνείρατα πολλὰ τσῆ πείνας θὰ πεθάνης

Χίος. Β) 'Υπὸ τύπ. ἀχιλώνα τ' γιαλοῦ, ἡ θαλασσία χελώνη
Σαμοθρ. γ) 'Υπὸ τύπ. κατσὶ τοῦ γιαλοῦ, τὸ πτηνὸν γλάρος
(ἐπειδὴ ὀρέγεται τὰ ψάρια ὅπως ἡ γάττα) Μέγαρ. δ) 'Υπὸ
τύπ. κόρη τοῦ γιαλοῦ, τὸ συγγενὲς πρὸς τὸν ἀστακὸν ζῶν
Σκύλλαρος ὁ εὐρύς (Scyllarus latus) 'Αστυπ. 4) 'Η λίμνη
Βιθυν. (Πιστίκοχ.) Θεσσ. (Σταυρ.) Μακεδ. (Πεθελιν.) :

"Α πάμι 'ς τοῦ γιαλὸν νὰ κόψουμε καλάμια. 5) Τὰ παρὰ
τὸ πλευρὸν τοῦ κωπηλατοῦντος καὶ πρὸς τὰ δύο μέρη τῆς
λέμβου σανιδώματα, ὅπου τοποθετοῦνται προσωρινῶς οἱ ἀλι-
ευόμενοι ἰχθύες 'Αντίπαξ. 'Ερείκ. Καστ. Κέρκ. Κύθν. Λευκ.
Μεγανήσ. Μῆλ. 'Οθων. Παξ. Στερελλ. (Λουτρ. Σπάρτ.)
κ.ἄ.: 'Ἐπιάσαμε τόσα πολλὰ ψάρια π' ἐγερίσαν οἱ γιαλοὶ
τσῆ βάρκας κι ἀπὸ τοὺς δύο βάθες Μῆλ. Μὲ τὴν βαρκούλιτσα
τοὺς ἵσια μὲ τοὺς γιαλοὺς ἀλατρεύει τὴν θάλασσα ὁ Λάκης
ὁ Πιστόλης (ἀλατρεύει = ὀργάνει, διαπλέει) 'Ερείκ.

γιαλοσερίδα ἡ, ἐνιαχ. γιαλοσερίδα Ρόδ.

'Εκ τῶν οὐσ. γιαλὸς καὶ σερίδα.

Τὸ φυτὸν Κιχώριον τὸ ἀκανθῶδες (Cichorium spinosum),
τῆς οἰκογ. τῶν Συνθέτων (Compositae). Συνών. βλ. εἰς λ.
γιαλὸς καὶ τοιβήρη.

γιαλότερα ἐπίρρ. ἐνιαχ. γιαλότιρα Θεσσ. (Τρίκερ.)
Σκίαθ.

'Εκ τῶν οὐσ. γιαλὸς καὶ τῆς συγκριτ. ἐπιρρηματ.
καταλ. -τερα.

Πλησιέστερον πρὸς τὴν ἀκτὴν. ἔνθ' ἀν.: "Ελα γιαλότιρα
Τρίκερ. Ψαρεύει γιαλότιρα Σκίαθ. Συνών. γιαλὸς καὶ τοιβήρη.
'Αντίθ. ἀνοιχτότερα.

γιαλοτόπιν τό, Πόντ. (Κερασ. κ.ἄ.)

'Εκ τῶν οὐσ. γιαλὸς καὶ τόπιον (Βυζαντ. τύπ.)
Παράλιον μέρος, παραλία.

γιαλοτρίφυλλο τό, Κάσ.

'Εκ τῶν οὐσ. γιαλὸς καὶ τριφύλλι.

Εἰδος ἀγριόχορτου, τὸ δόποιον εὐδοκιμεῖ εἰς παραθαλάσ-
σια μέρη: Τὸ γιαλοτρίφυλλο βγαίνει στὶς περιαλ-λιές.

